
Revisionsrapport

***Granskning av delårs-
rapport 2011***

Botkyrka kommun

*Anders Hägg
Mats Renborn
Pernilla Fagerstedt
Linda Yacoub
Jan Nilsson*

Oktober 2011

Innehållsförteckning

1	Sammanfattande bedömning	1
2	Inledning	3
2.1	Bakgrund	3
2.2	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	3
2.3	Revisionskriterier	3
2.4	Metod	4
3	Granskningsresultat	5
3.1	Rättvisande räkenskaper och god redovisningssed	5
3.2	God ekonomisk hushållning	6
3.2.1	Finansiella mål	6
3.2.2	Mål för verksamheten	7
3.3	Förvaltningsberättelsens innehåll och struktur	8
3.4	Resultatanalys	8
3.5	Nämndernas budgetuppföljning och prognos	9

1 Sammanfattande bedömning

PwC har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer granskat kommunens delårsrapport för perioden 2011-01-01 till 2011-08-31. Uppdraget ingår som en obligatorisk del av revisionsplanen för 2011.

Syftet med granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag för sin bedömning av om delårsrapporten är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de mål som kommunfullmäktige beslutat. Revisorernas uttalande avges i den bedömning som de avlämnar till kommunfullmäktige i samband med att delårsrapporten behandlas.

Resultatet för perioden är positivt med 278,0 mnkr, vilket kan jämföras med utfallet för motsvarande period 2010 som var 235,9 mnkr. Prognosen för helåret pekar mot ett överskott på 159,7 mnkr. Bedömningen i delårsrapporten är att balanskravet uppnås, både utifrån delårsresultat och årsprognos.

Efter genomförd granskning lämnas följande sammanfattande bedömning:

- Delårsrapporten har upprättats enligt lagens krav och huvudsakligen enligt god redovisningssed.
- Resultatet i delårsrapporten är förenligt med det av fullmäktige fastställda finansiella målen.
- Uppföljningen av verksamhetsmålen i delårsrapporten är översiktlig och sker per nyckelområde. Det saknas ett tydligt uttalande kring beräknad måluppfyllelse, utifrån fastställda mål och genomförda aktiviteter hittills under året. Utifrån den beskrivning som finns bedömer vi dock att resultatet i delårsrapporten i stort ligger i linje med fullmäktiges verksamhetsmässiga mål för god ekonomisk hushållning, även om den faktiska måluppfyllelsen varierar mellan olika mål och områden. Åtterrapporeringen av de verksamhetsmässiga målen till Kommunfullmäktige behöver utvecklas, t ex genom att ange tendenser avseende måluppfyllelsen per mål eller nyckelområde.
- Efter att ha granskat ett urval av de periodiseringar som är gjorda i samband med delårsrapporten bedömer vi att väsentliga poster har periodiserats korrekt, förutom två poster (ersättning till brandförsvarsförbund och interkommunala skolersättningar) som tillsammans har en positiv nettopåverkan på delårsresultatet med 3 488 tkr. Vidare har fordran avseende fastighetsavgiften bokats upp med ett för lågt belopp om 6 158 tkr. Om samtliga dessa poster hanterats riktigt hade delårsresultatet varit 9 646 tkr högre. En riktig periodisering och hantering av dylika poster behöver säkerställas, för att åstadkomma ett rättvisande resultat i denna del.

- En beskrivning av tillämpade redovisningsprinciper finns i delårsrapporten, men den behöver utvecklas. En fullständig beskrivning av redovisningsprinciper föreslås ingå och inte bara en hänvisning till att samma redovisningsprinciper tillämpas som i årsredovisningen. Detta eftersom läsaren av delårsrapporten inte ska behöva ha tillgång till årsredovisningen för kunna bedöma redovisningen.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att kommunen har en utvecklad lednings- och styrmodell. Utifrån de mål och ekonomiska ramar som läggs fast i flerårsplanen ska nämnderna i ettårsplanen precisera sitt åtagande samt beskriva hur de kan bidra till de av kommunfullmäktige fastställda målen. De olika målen följs upp av nämnderna i såväl tertiäluppföljning som i årsredovisning. Det utvecklingsområde som vi identifierat avseende styr- och ledningsmodellen är en tydlig bedömning i delårsrapportens förvaltningsberättelse av måluppfyllelsen, avseende de verksamhetsmässiga målen. Utan en sådan samlad bedömning begränsas Kommunfullmäktiges möjlighet att använda delårsrapporten som ett underlag för styrning, ledning och kontroll av den samlade kommunala verksamheten.

2 Inledning

2.1 Bakgrund

Kommuner och landsting är enligt den kommunala redovisningslagen (KRL), skyldiga att minst en gång om året upprätta en särskild redovisning (delårsrapport) för verksamheten från årets början.

KL 9 kap 9 a §

Revisorerna skall bedöma om resultatet i delårsrapporten som enligt 8 kap. 20 a § skall behandlas av fullmäktige och årsbokslutet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat. Revisorernas skriftliga bedömning skall biläggas delårsrapporten och årsbokslutet.

Revisorernas bedömning av delårsrapporten ska grundas på det ekonomiska resultatet och uppfyllelsen av fullmäktiges mål för ekonomi och verksamhet.

2.2 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Granskningen syftar till att bedöma om delårsrapporten ger svar på följande revisionsfrågor.

- Har delårsrapporten upprättats enligt lagens krav och god redovisningssed?
- Är resultaten i delårsrapporten förenliga med de av fullmäktige fastställda finansiella målen, d.v.s. finns förutsättningar att målen kommer att uppnås?
- Är resultaten i delårsrapporten förenliga med de av fullmäktige fastställda målen för verksamheten, d.v.s. finns förutsättningar att målen kommer att uppnås?

Granskningen har utförts enligt god revisionsmed. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om delårsrapporten i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i delårsrapporten. Då vår granskning därför inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda felaktigheter kan förekomma.

2.3 Revisionskriterier

Kommunstyrelsen är ansvarig för upprättandet av delårsrapporten som enligt 8 kap 20 a § KL ska behandlas av kommunfullmäktige.

Granskningen av delårsrapporten innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen och lag om kommunal redovisning
- God redovisningssed
- Interna regelverk och instruktioner
- Fullmäktigebeslut

2.4 Metod

Granskningen har utförts genom:

- Analys av relevanta dokument
- Granska specifikationer och underlag till väsentliga balansposter i den omfattning som krävs för att i allt väsentligt säkerställa en rättvisande redovisning
- Översiktlig analys av resultaträkning samt resultatprognos för året
- Översiktlig analys av nyckeltal för verksamhet och ekonomi i den omfattning som krävs för att bedöma om resultatet är förenligt med de av fullmäktige fastställda målen
- Intervjuer med berörda tjänstemän
- Granska om måluppfyllelsen redovisas på ett sådant sätt, så att den medger att fullmäktige ges tillräckliga förutsättningar för att bedöma periodens måluppfyllelse.

Granskningen är inte lika omfattande som granskningen av årsredovisningen utan mer översiktlig. Granskningen är dessutom mer inriktad på analytisk granskning än på substansgranskning.

3 Granskningsresultat

3.1 Rättvisande räkenskaper och god redovisningssed

Den upprättade delårsrapporten omfattar perioden januari till augusti, vilket är i överensstämmelse med KRL där det sägs att delårsrapporten ska omfatta minst sex och högst åtta månader.

Kommunfullmäktiges föreskrifter för delårsrapporten återfinns i redovisningsreglementet, som har kompletterats utifrån tidigare granskning inom området. Det nu gällande reglementet fastställdes av Kommunfullmäktige 2010-10-28.

Anvisningar för delårsrapporten upprättas av både Kommunledningsförvaltningen och Serviceförvaltningen. Dessa anvisningar distribueras till förvaltningarna.

Kommunens delårsrapport består av förvaltningsberättelse, resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys samt årsprognos.

Någon sammanställd redovisning i likhet med den i årsredovisningen upprättas inte i delårsrapporten, men däremot redovisas bolagens delårsresultat samt prognoser för helåret inkl kommentarer.

Vi har granskat ett urval av de periodiseringar som är gjorda i samband med delårsrapporten och kan konstatera att väsentliga poster har periodiserats korrekt, förutom att en faktura avseende betalning till Södertörns brandförsvarsförbund på 4 785 tkr har belastat delårsresultatet trots att den avser perioden september och oktober. Vidare har en faktura avseende interkommunala skolersättningar till Södertälje kommun på 1 297 tkr inte belastat delårsresultatet, vilket den borde ha gjort eftersom kostnaden avser vårterminen 2011. Periodiseringskontrollen visar således på ett nettofel på 3 488 tkr, vilket innebär att delårsresultatet i motsvarande grad borde ha varit högre.

Kommunen har bokat upp en fordran avseende fastighetsavgift på 9 654 tkr. Enligt de nya beräkningsreglerna ska även avgiften för 2009 ingå och då blir beloppet 15 812 tkr. Detta innebär att ytterligare 6 158 tkr borde ha bokats upp som en fordran, vilket gör att delårsresultatet i motsvarande mån borde vara högre.

Om ovanstående poster hanterats riktigt skulle delårsresultatet ha förbättrats med 9 646 tkr och i motsvarande grad även lämnad helårsprognos.

Nedan redovisas uppmärksammade differenser som inte är resultatpåverkande:

- Det finns en differens på 500 tkr mellan balansräkning i ekonomisystemet och delårsrapporten, vilket förklaras av att rättningar skett i efterhand.

- Balansräkningens konto för placerade medel hos Carlsson Investment Management har ett saldo på 99 091 tkr. Underlaget från finansbolaget visar på ett marknadsvärde på 107 935 tkr och ett anskaffningsvärde på 105 394 kr, vilket innebär en differens på 8 844 tkr alternativt 6 303 tkr. Differenserna kan inte förklaras, utan förmodas vara ett fel.

En beskrivning av tillämpade redovisningsprinciper finns i delårsrapporten, men den behöver utvecklas. En fullständig beskrivning av redovisningsprinciper föreslås ingå och inte bara en hänvisning till att samma redovisningsprinciper tillämpas som i årsredovisningen. Detta eftersom läsaren av delårsrapporten inte ska behöva ha tillgång till årsredovisningen för kunna bedöma redovisningen.

Notapparaten i delårsrapporten har utvecklats utifrån de synpunkter som lämnats vid tidigare års granskning.

Rådet för kommunal redovisnings rekommendationer kring redovisning av leasing och pensionsförpliktelser följs inte.

Bedömning

Vi bedömer att kommunens delårsrapport har upprättats i enlighet med lagens krav. God redovisningssed följs i huvudsak, förutom när det gäller redovisning av leasing och pensionsförpliktelser.

Efter att ha granskat ett urval av de periodiseringar som är gjorda i samband med delårsrapporten bedömer vi att väsentliga poster har periodiserats korrekt, förutom två poster (ersättning till brandförsvarsförbund och interkommunala skolersättningar) som tillsammans har en positiv nettopåverkan på delårsresultatet med 3 488 tkr. Vidare har fordran avseende fastighetsavgiften bokats upp med ett för lågt belopp om 6 158 tkr. Om samtliga dessa poster hanterats riktigt hade delårsresultatet varit 9 646 tkr högre. En riktig periodisering och hantering av dylika poster behöver säkerställas, för att åstadkomma ett rättvisande resultat i denna del.

Vår bedömning är vidare att de föreskrifter och anvisningar som finns ger förutsättningar för att delårsrapporten ska uppfylla de krav som KRL ställer.

3.2 God ekonomisk hushållning

3.2.1 Finansiella mål

Fullmäktige har i ettårsplan 2011 fastställt följande finansiella mål för god ekonomisk hushållning:

- Det ekonomiska resultatet ska uppgå till minst 2 % av skatteintäkterna inkl generella statliga bidrag
- Minst 70 % av investeringarna ska finansieras inom ramen för 2011 års budget (skattefinansiering)

- Kommunens externa upplåning (exklusive fjärrvärmeprojektet) ska inte överstiga 1 150 mnkr

Bedömning

I delårsrapporten görs en avstämning av kommunens övergripande finansiella mål för god ekonomisk hushållning som fastställs av fullmäktige. Delårsresultatet och lämnad årsprognos visar att samtliga mål kommer att uppnås för år 2011.

Vi bedömer att den finansiella styrningen, utifrån god ekonomisk hushållning, är tillräcklig utifrån fastställda mål och dess uppföljning.

3.2.2 Mål för verksamheten

Kommunfullmäktige har i flerårsplanen lagt fast kommunens övergripande mål, som har bäring på god ekonomisk hushållning ur ett verksamhetsperspektiv. Totalt har 18 mål formulerats inom fyra nyckelområden, såsom:

- Medborgaren i centrum
- Unga och äldre i fokus
- Samhälle i utveckling
- Organisation för framtiden

En övergripande redovisning kring måluppfyllelse och genomförda aktiviteter lämnas i förvaltningsberättelsen, per nyckelområde.

Bedömning

Uppföljningen av verksamhetsmålen i delårsrapporten är översiktlig och sker per nyckelområde. Det saknas ett tydligt uttalande kring beräknad måluppfyllelse, utifrån fastställda mål och genomförda aktiviteter hittills under året. Utifrån den beskrivning som finns bedömer vi dock att resultatet i delårsrapporten i stort ligger i linje med fullmäktiges verksamhetsmässiga mål för god ekonomisk hushållning, även om den faktiska måluppfyllelsen varierar mellan olika mål. Vissa av målen följs vidare upp på årsbasis, via enkät till kommuninnevånare och brukare.

Vi bedömer att den verksamhetsmässiga styrningen i huvudsak är tillräcklig utifrån fastställda mål i budgetdokumenten, men att återrapporteringen till Kommunfullmäktige behöver utvecklas, t ex genom att ange tendenser avseende måluppfyllelsen per mål eller nyckelområde.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att kommunen har en utvecklad lednings- och styrmodell. Utifrån de mål och ekonomiska ramar som läggs fast i flerårsplanen ska nämnderna i ettårsplanen precisera sitt åtagande samt beskriva hur de kan bidra till de av kommunfullmäktige fastställda målen. De olika målen följs upp av nämnderna i såväl tertialuppföljning som i årsredovisning. Det utvecklingsområde som vi identifierat avseende styr- och ledningsmodellen är en tydlig bedömning i delårsrapportens förvaltningsberättelse av måluppfyllelsen, avseende de verksamhetsmässiga målen. Utan en sådan samlad bedömning begränsas

Kommunfullmäktiges möjlighet att använda delårsrapporten som ett underlag för styrning, ledning och kontroll av den samlade kommunala verksamheten.

3.3 Förvaltningsberättelsens innehåll och struktur

I förvaltningsberättelsen redovisas viktiga händelser under perioden samt en ekonomisk analys av utfall, prognos och balanskrav. I berättelsen redovisas även en omvärldsanalys med kommentarer kring samhällsekonomisk utveckling (konjunktur), befolkning och skatteunderlag. Vidare finns en översiktlig redovisning kring personal, i form av sammansättning och sjukfrånvaro. Den senare är dock uppdelad på kön men inte på åldersgrupper.

Förvaltningsberättelsen innehåller en detaljerad driftredovisning. En investeringsredovisning på motsvarande detaljeringsnivå finns även.

I berättelsen presenteras också en uppföljning av nämndernas delårsutfall och ett koncentrat av nämndernas årsprognoser. I respektive nämnds verksamhetsberättelse finns en mer detaljerad information kring ekonomi och verksamhet. Dessa verksamhetsberättelser utgör sammantaget ett referensmaterial till delårsrapporten.

3.4 Resultatanalys

I nedanstående tabell redovisas utfallet för de första åtta månaderna för år 2010 och 2011 samt helårsprognos och budget för år 2011.

Resultaträkning (belopp i mnkr)	Utfall Delår 10	Utfall Delår 11	Prognos helår 11	Budget helår 11
Verksamhetens intäkter	500,6	506,5	*)	*)
Verksamhetens kostnader	-2 648,9	-2 732,8	-3 568	-3 543,0
Avskrivningar	-124,4	-124,2	-189,0	-186,0
Verksamhetens nettokostnader	-2 272,6	-2 350,5	-3 757,0	-3 729,0
Skatteintäkter	1 694,8	1 754,0	2 625,2	2 576,1
Generella statsbidrag	780,8	822,6	1 243,0	1 252,9
Finansiella intäkter	64,6	160,7	196,8	61,0
Finansiella kostnader	-31,6	-108,8	-148,3	-32,1
Resultat	235,9	278,0	159,7	128,9

*) Budget är på detaljeringsnivån netto kostnader och intäkter samt avskrivningar, varför prognosen är på samma detaljeringsnivå.

Prognosen för helåret pekar mot ett positivt resultat på 159,7 mnkr, vilket är 36,0 mnkr bättre än budgeterat. Avvikelsen, som kommenteras i förvaltningsberättelsen, beror främst på positiva skatteavräkningar och finansnettot.

Balansutredande not finns för budgeterat resultat, men inte för delårsresultatet. Balanskravet kommenteras verbalt i förvaltningsberättelsen. Avstämning av balanskravet på helårsbasis, utifrån lämnad prognos, visar ett positivt resultat på

166,0 mnkr. Bedömningen i delårsrapporten är att kommunen med god marginal klarar balanskravet, både utifrån delårsresultat och helårsprognos.

3.5 Nämndernas budgetuppföljning och prognos

Prognosen för nämndernas driftredovisning inkl gemensamma poster år 2011 visas i nedanstående tabell (belopp i mnkr).

Driftredov per nämnd/verks	Budget 2011	Årsprognos	Avvikelse
Kommunledningsförvaltningen/KS	-249,8	-249,8	0,0
Exploatering/KS	11,3	8,0	-3,3
Revision	-3,2	-3,2	0,0
Serviceförvaltning/KS	3,4	10,8	7,4
Samhällsbyggnadsnämnd	-118,3	-127,8	-9,5
Miljö- och hälsoskyddsnämnd	-8,8	-8,9	-0,1
Teknisk nämnd	0,0	-2,9	-2,9
Teknisk nämnd VA	0,0	0,8	0,8
Kultur- och fritidsnämnd	-177,1	-175,7	1,4
Arbetsmarkn/vuxenutbildningsnämnd	-181,7	-176,0	5,7
Utbildningsnämnd	-1 831,0	-1 836,6	-5,6
Socialnämnd	-475,6	-475,7	-0,1
Vård- och omsorgsnämnd	-780,6	-805,6	-25,0
Summa nämnder	-3 811,4	-3 842,6	-31,2
Gemensamma poster	268,4	274,6	6,2
Totalt	-3 543,0	-3 568,0	-25,0

Av tabellen framgår att totalavvikelsen mellan prognos och budget är – 25,0 mnkr (inkl gemensamma poster). Nämnderna redovisar sammantaget ett underskott på 31,2 mnkr. Sex av kommunens nämnder redovisar underskott, varav Vård- och omsorgsnämnden (-25,0 mnkr) samt Samhällsbyggnadsnämnden (-9,5 mnkr) redovisar de beloppsmässigt största underskotten. De tre övriga nämnderna redovisar överskott, dvs Kommunstyrelsen, Kultur- och fritidsnämnden samt arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden.

Utifrån det prognostiserade årsresultatet föreslår Kommunstyrelsen att Kommunfullmäktige uppmanar Vård- och omsorgsnämnden och Samhällsbyggnadsnämnden att försöka begränsa prognostiserade underskott samt övriga nämnder att sträva efter minst ett nollresultat.

2011-10-10

Anders Hägg
Projektledare

Jan Nilsson
Uppdragsledare